

Гаркавець О.М.

студент,

Науковий керівник: Шевцова Н.О.

викладач кафедри германської філології,

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ФРАНКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ В УЧНІВ 10 КЛАСІВ ЗНЗ

Інтеграція України в європейську спільноту підвищує необхідність освоєння іноземних мов (ІМ), зокрема французької. Для успішного вивчення французької мови (ФМ) необхідно надавати увагу всім видам мовленнєвої діяльності, але особливо необхідно звернути увагу на формування франкомовної компетентності (ФМК) у діалогічному мовленні (ДМ) в учнів 10 класів. Учень повинен оволодіти відповідним мовленнєвими знаннями, вміннями та навичками, необхідними для спілкування ІМ. Для цього потрібно дібрати адекватні методи та прийоми розвитку мовлення учнів [1, с. 9-10].

Проблема формування ФМК у ДМ ґрунтовно досліджена та проаналізована у методиці викладання ІМ та суміжних науках. Так, методистами узагальнено психічні механізми усного мовлення; фази процесу говоріння; етапи породження висловлювання; компоненти предметного змісту говоріння; психологічні механізми процесу говоріння; структуру моделі породження усного мовлення; висвітлювалися загальні питання розвитку вмінь говоріння [2, с. 3; 5, с. 128]. Саме в попередніх дослідженнях, проведених І.Л. Бім, Н.І. Гез, С.Ю. Ніколаєвою, В.Г. Роговою, О.М. Солововой, О.В. Хоменко, Л.В. Щербою, чітко сформульовано цілі та зміст навчання іншомовного мовлення [3, с. 4; 7, с. 3]. М.І. Жинкін, І.О. Зимня, О.О. Леонтьєв визначили психолінгвістичні характеристики мовленнєвої діяльності. В.А. Бухбіндер та Є.І. Пассов розробляли методику навчання іншомовної лексики і говоріння [4]. Питаннями труднощів навчання іншомовного говоріння займались Л.С. Панова, О.М. Соловова.

Проблема формування ФМК у ДМ в учнів 10 класів загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ) в даний час стає все більш актуальною тому, що в наш час рівень міжнародної та міжкультурної взаємодії значно виріс, як наслідок сформовані навички мовленнєвої компетентності є ключем для повноцінної участі в цій взаємодії. Формування ФМК у ДМ – це складний процес, який потребує значних зусиль і від викладача, і від учня. Саме тому зараз все більш необхідним є пошук шляхів для підвищення ефективності цього процесу. Цим зумовлюється актуальність нашого дослідження.

Метою нашої статті є узагальнення попереднього позитивного досвіду формування франкомовної компетентності у ДМ та практична розробка вправ для формування франкомовної компетентності у ДМ для учнів 10 класів ЗНЗ.

Зміст формування ФМК у ДМ учнів 10 класу включає 4 компоненти: комунікативний матеріал, що включає сфери, способи, види спілкування, комунікативні ситуації, теми та тексти; лінгвосоціокультурний матеріал, до

якого входять безеквівалентні лексичні одиниці (наприклад, безеквівалентні фразеологізми: *il vaut mieux tendre la main que le cou; dessous de table* та ін.) фонова лексика (наприклад, *désistement*); мовний матеріал, що включає лексичні, граматичні та фонетичні мовні одиниці; навчальні стратегії. Реалізація змісту передбачає чотири групи цілей: практичну, розвивальну, освітню і виховну.

Першою є виховна мета формування франкомовної компетентності у ДМ, яка передбачає формування ідейних переконань, почуття патріотизму та відповідальності за себе та інших, виховання культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому світі та розуміння важливості оволодіння ФМ як засобом спілкування. Реалізується через систему особистого ставлення учня до нової культури – культури Франції. Наприклад, вивчаючи тему «*La littérature*» учням прищеплюється любов до французької літератури. Це є важливим аспектом у становленні учня як вихованої різносторонньо розвинутої особистості.

Другою метою формування франкомовної компетентності у ДМ є освітня мета, яка реалізується у процесі навчання на базі навчального матеріалу. Передбачає набуття учнями 10 класу знань про культуру Франції, глибше усвідомлення культури власної країни, а також набуття знань про систему ФМ та її відмінності від рідної. Важливою метою є залучення учнів до діалогу культур – французької та рідної. Реалізується на прикладі теми «*La France*», протягом вивчення якої учні дізнаються більше про Францію, її культуру, традиції, націю тощо.

Третьою метою формування франкомовної компетентності у ДМ є розвивальна, яка реалізується у процесі оволодіння учнями досвідом творчості, пошукової діяльності, усвідомлення явищ як своєї, так і іншої дійсності, їх подібності та розбіжності. Включає порівняння, а також співставлення явищ рідної та ФМ, розвиток почуття мови, мовної здогадки, пам'яті та логіки. Оволодіння ФМ повинно розвивати в учнів бажання подальшого самовдосконалення у галузі оволодіння ФМ, готовність брати участь в іншомовному спілкуванні, уміння переносу знань і навичок в нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності. Наприклад, порівнюючи вивчені теми «*La France*» та «*L'Ukraine*» учні вчать самі співставляти вивчені факти та вміння знаходити спільне і відмінне у культурах України та Франції. Учні вчать аналізувати отримані знання та використовувати їх безпосередньо у бесідах з іншими.

Четвертою метою формування франкомовної компетентності у ДМ являється практична мета, що зводиться до формування навичок та розвитку вмінь ДМ: спілкування з дотриманням основних норм, прийнятих в франкомовних країнах; вміння брати участь у діалозі, обмінюючись інформацією, висловлювати свою думку, ставлення щодо конкретних подій, явищ, фактів, пропозицій; під час спілкування демонструвати володіння мовним та мовленнєвим матеріалом, набутим у попередні роки. Передбачає практичне опанування учнями вмінь ДМ мовлення на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в аудіюванні та говорінні в типових ситуаціях. Наприклад, вивчивши тему «*Les médias*», учні 10 класу зможуть

вільно обговорювати будь-які події чи явища, вільно висловлювати свої власні думки щодо цього, обмінюватись отриманою інформацією з іншими тощо.

Оскільки оволодіння франкомовним ДМ учнями 10 класу супроводжується роздвоєнням уваги, труднощами продукування ініціативних реплік, труднощами забезпечення спонтанності та багатоплановості структур, то у процесі роботи з учнями необхідно застосовувати різні засоби для зняття труднощів. Наприклад, використовувати опорні схеми та таблиці для побудови діалогів різних функціональних типів.

Навчання франкомовного ДМ учнів 10 класу неможливе без ефективного комплексу вправ, до якого увійдуть вправи різних типів, такі як умовно-комунікативні, комунікативні, рецептивно-репродуктивні, репродуктивні, продуктивні.

Формування ФМК у ДМ в учнів 10 класу відбувається на основі врахування психологічних (вмотивованість, зверненість, ситуативність, емоційне забарвлення, двосторонній характер) та лінгвістичних (еліптичність, наявність готових мовленнєвих одиниць, слова-заповнювачі пауз) особливостей ДМ [9, с. 131]. Було встановлено, що формування ФМК у ДМ відбувається у 4 етапи: навчання реплікування, оволодіння певними ДЄ, оволодіння мікродіалогами та навчання діалогам різних функціональних типів в такому обсязі, який передбачено Програмою [8].

На основі аналізу методичної літератури, Програми та підручника з ФМ «Français» для 10 класу [6], нами розроблено вправи для формування ФМК у ДМ учнів 10 класу. Наведемо приклад.

Вправа 1.

Цілі: практична: навчити учнів самостійно вживати різні види діалогічних єдностей; освітня: поглибити знання учнів щодо музичної культури Франції; розвиваюча: розвивати пам'ять, увагу, мислення учнів; виховна: прищеплювати інтерес та любов до музикальної культури України та Франції.

Тип: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна

Вид: об'єднання зразків мовлення у ДЄ

Завдання: *Les étudiant française arrivent a notre ecole. Vous leur vodrais compose le programme culturel. Pour le faire parlez de votre intérêts.*

E1: J'aime le ballet.

E2 (un étranger): J'aime le ballet, aussi.

або: Et moi, je préfère l'opéra.

Щодо особливостей контролю формування ФМК у ДМ, то контролю підлягає рівень сформованості мовленнєвих навичок та розвитку умінь ДМ. У контролі застосовуються вправи на створення мікродіалогів, вправи на створення діалогів різних функціональних типів.

Під час навчання ДМ, необхідно пам'ятати, що в реальному спілкуванні ми говоримо без опори на наочність. Думка того, хто говорить, спирається не на зовнішні предмети чи зображення, а на уяву про предмети, дії і явища. Таким чином, при переході до природного мовлення зовнішня наочність замінюється внутрішньою. Учитель повинен організовувати мовленнєві вправи в такий спосіб, щоб мовлення учнів було завжди зверненим до певного

співрозмовника, який повинен вербально реагувати на нього, так щоб окремі висловлювання учнів складали єдиний контекст бесіди.

Необхідно також враховувати індивідуальні психологічні характеристики учнів, звертати увагу на обдарованих дітей, а також намагатися усунути відставання одних дітей від інших. Досягти усунення відставання можливо за допомогою індивідуальної роботи з відстаючими учнями та одночасним врахуванням їх індивідуальних особливостей.

Отже, нами було розглянуто теоретичні передумови формування франкомовної компетентності в ДМ в учнів 10 класів ЗНЗ, що дає нам підстави вважати мету статті досягнутою, а завдання – виконаними.

Подальшим завданням вважаємо розробку шляхів подолання психологічних труднощів у процесі формування ФМК у ДМ.

Список використаних джерел:

1. Алхазішвілі А. А. Основы овладения устной иностранной речью: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 «Иностр. яз.» / Арчил Арчилович Алхазішвілі. – М.: Просвещение, 1988. – 128 с.
2. Бех П. О. Концепція викладання іноземних мов в Україні / П. О. Бех, Л. В. Биркун // Іноземні мови. – 1996. – № 2. – С. 3-8.
3. Бим И. Л. Биболетова М. З. Иностранный язык в системе школьного филологического образования / И. Л. Бим, М. З. Биболетова // Иностранные языки в школе. – 2009. – № 1. – С. 4-8.
4. Бухбиндер В. А. Работа над лексикой / В. А. Бухбиндер // Основы методики преподавания иностранных языков. – К.: Высшая школа, 1986. – С. 2-3.
5. Вишневський Е. И. Справочник учителя иностранного языка / Е. И. Вишневський. – К.: Радянська школа. – 1982. – 152 с.
6. Клименко Ю. М. «Français»: підручник для 10 класів / Юрій Михайлович Клименко. – К.: Генеза, 2010. – 288 с.
7. Ніколаєва С. Ю. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – № 3. – 2010. – С. 3-11.
8. Програма з іноземних мов за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869
9. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов. 2-е изд., испр. / Анатолий Николаевич Щукин. – М.: Филоматис, 2006. – 480 с.

Гладіна В.Л.

викладач,

Білгород-Дністровський морський рибпромисловий технікум

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

Віртуальна лабораторна робота

Під *віртуальною* розуміємо лабораторну роботу, під час якої студенту надається можливість за допомогою комп'ютерних програм дослідити умови та процес протікання явищ, процесів, встановити зв'язок між певними